

11/10/2017

АНТОАН
ДЕ СЕНТ
ЕГЗИПЕРИ

nts entries found.

МАЛИ ПРИНЦ

Приредила у образовне сврхе | Професорка Марина

Молим сву децу да ми опросте што сам ову књигу посветио одраслој особи. Имам једно озбиљно извињење: та одрасла особа је најбољи пријатељ кога имам на свету. Имам и друго извињење: та одрасла особа у стању је све да разуме, чак и књиге за децу. Имам и треће извињење: та одрасла особа је гладна и хладно јој је. Потребно је да је неко утешу. Ако сва ова извињења нису довољна, радо ћу посветити ову књигу детету које је некад била та одрасла особа. Све одрасле особе су најпре биле деца. (Али се мало њих тога сећа.) Исправљам дакле своју посвету:

Леону Верту
кад је био мали дечак

I

Кад ми је било шест година, видео сам једну величанствену слику у некој књизи о прашуми која се звала „Истините приче“. Слика је представљала змијског цара како гута неку звер. Ево тог цртежа.

У књизи је писало: „Змијски цар гута своју жртву целу, не жваћући је. После тога није у стању да се креће и спава шест месеци док је не свари“. Много сам тада размишљао о пустиловинама у прашуми и успео сам да оловком у боји нацртам свој први цртеж који је изгледао овако:

Показивао сам своје ремек-дело одраслима и питао их да ли се плаше. Они су ми одговарали: „Зашто би се плашили једног шешира?“ Мој цртеж није представљао шешир. Он је представљао змијског цара који је прогутао слона. Нацртао сам тада змијског цара изнутра, како би одрасли могли да схвате. Њима су увек потребна објашњења. Мој други цртеж је изгледао овако:

Одрасли су ми саветовали да је боље да се бавим географијом, историјом, математиком и граматиком него цртањем змијског цара споља или изнутра. И тако сам у шестој години прекинуо сјајну сликарску каријеру. Био сам обесхрабрен неуспехом свог првог и другог цртежа. Одрасли никад ништа не схватају сами, а децу замара да им стално дају објашњења. Морао сам, дакле, да изаберам неки други позив и научио сам да управљам авионом. Летео сам свуда

помало. А географија ми је, то је тачно, много користила. Умео сам да на први поглед разликујем Кину од Аризоне. А то је врло корисно ако човек залута ноћу. Тако сам, током живота, често долазио у додир са мноштвом озбиљних људи. Дуго сам живио међу одраслима. Видео сам их сасвим изблиза. То није много поправило моје мишљење о њима. Када бих срео неког од њих ко би ми изгледао мало бистрији, искушавао сам га својим првим цртежом, који сам стално чувао. Желео сам да сазнам да ли он схвата. Али добијао сам увек исти договор: „То је шешир“. После чега му не бих причао ни о змијском цару, ни о прашуми, ни о звездама. Разговарао сам о темама које он може да разуме, као што је бриџ, голф, политика или аутомобили. Одрасли су били задовољни што су упознали тако интересантна човека.

II

Тако сам живео сам, без иког с ким бих могао истински разговарати, све док ми се, пре шест година, није десио квар на мотору авиона у пустињи Сахари. Морао сам покушати сасвим сам извршити озбиљну оправку. За мене је то било питање живота или смрти. Имао сам питке воде за осам дана.

Прве вечери заспао сам на пустињском песку хиљадама километара далеко од најближег насељеног места. Био сам усамљенији од бродоломника на сплаву на сред океана. Можете онда замислити моје изненађење кад ме је у зору пробудио неки чудан гласић. Рекао је:

- Молим те... нацртај ми овцу!

- А?

- Нацртај ми овцу...

Скочио сам на ноге и протрљао очи питајући се да ли то сањам. Али нисам сањао, испред мене је стајао необичан човечуљак озбиљно ме проматрајући.

Ево његовог портрета који сам, касније, успео да нацртам.

Али мој цртеж није тако леп као његов лик. То није моја грешка. Одрасли су ме, кад ми је било шест година, обесхрабрили у мом сликарском позиву, те тако нисам ништа научио да цртам сем змијског цара споља и изнутра.

Гледао сам, дакле, ово привиђење широм отворених очију. Не заборавите да сам се налазио хиљадама километара далеко од било ког насеља. А није изгледало да је човечуљак залутао, нити да је уморан, гладан, жедан или уплашен. Није нимало личио на дете изгубљено усред пустиње, хиљадама километара далеко од било ког насеља. Када сам напослетку успео проговорити, рекао сам:

- Али... шта радиш ти овде?

Он ми тада понови, сасвим тихо, веома озбиљно:

- Молим те... нацртај ми једну овцу...

Како је тајанственост деловала на мене снажно нисам се усудио да не послушам. Ма колико све то изгледало бесмислено хиљадама километара далеко од првог настањеног места у пустињи, извадио сам из џепа папир и оловку. Али се тада сетих да сам у животу учио географију, историју, математику и граматику, те рекох чов ечуљку (мало мрзовољно) да не знам да цртам. Он ми одговори:

- Није важно. Нацртај ми овцу.

Како никад нисам цртао овцу, нацртао сам му поново свој први цртеж. Онај што представља змијског цара споља. И био сам пренеражен кад сам чуо како ми човечуљак одговара:

- Не! Не! Ја нећу слона у змијском цару. Змијски цар је врло опасан, а слон је врло гломазан. Код мене је све тако мало. Треба ми овца. Нацртај ми овцу.

Тада сам почео да цртам.

Он је пажљиво посматрао, а затим рече:

- Не! То је већ сасвим болесна овца. Нацртај ми неку другу.

Цртао сам даље.

Мој пријатељ се насмешио благонаклоно и рекао:

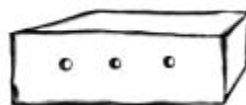
- Видиш добро и сам... то није овца, то је ован. Има рогове...

Понових, дакле, још једном свој цртеж, али и он је био одбијен као и претходни:

- Та је опет сувише стара. Ја хоћу овцу која дуго живи.

Тада, немајући више стрпљења, пошто сам се журио да раскlopим свој мотор, најврљах цртеж.

И добаких: - Ово је кутија. Овца коју желиш је унутра.

Био сам врло изненађен када сам видео да се лице мог малог судије озарило:

- То је управо оно што ми треба! Мислиш ли да ће тој овци бити потребно много траве?
- Зашто?
- Зато што је код мене све тако мало...
- То ће јој сигурно бити довољно. Дао сам ти једну сасвим малу овцу.

Он се нагну над цртеж:

- Није баш тако мала... Гле! Заспала је...

Ето, тако сам се упознао с Малим Принцом.

III

Требало ми је доста времена да схватим одакле је дошао. Мали Принц, који ми је постављао много питања, као да никад није чуо моја. Речи изговорене случајно, мало-помало су ми све откриле. Тако, кад је први пут спазио мој авион (нећу да цртам свој авион, то је исувише компликован цртеж за мене) он ме упита:

- Каква је то ствар?
- То није ствар. То лети. То је авион. То је мој авион.

Био сам поносан да му испричам како летим. Тада он узвикну:

- Како! Ти си пао с неба?

Да, признадох скромно.

- О! Како је то чудно...И Мали Принц се насмејао грохотом што ме је јако наљутило. Желим да људи озбиљно схватају моје неприлике. Затим он настави:

- Значи да и ти долазиш с неба! Са које си планете?

Трачак светлости као да освијетли тајну његовог присуства, па га упитих изненада:

- Ти, дакле, долазиш са неке друге планете?

Али он не одговори. Климао је лагано главном гледајући мој авион:

- Да, стварно, у овоме ниси могао доћи из велике даљине...

И он утону у сањарење које потраја дуго. Затим, извади из џепа моју овцу и удуби се у посматрању свог блага. Можете замислити колико је радозналости пробудило у мени то полуповерљиво саопштење о „другим планетама“.

Настојао сам да о томе сазнам што више:

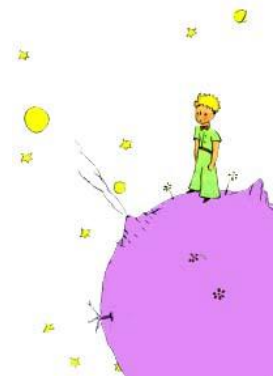
- Одакле долазиш, малиша? Где је то „код тебе“? Куда хоћеш да однесеш моју овцу?

Он ми одовори после дугог ћутања:

- Кутија коју си ми дао има ту добру страну што може ноћу да јој послужи као кућа.
- Наравно. И ако си добар, добићеш и конопац да је дању вежеш. И кочић.

Изгледа да је тај предлог згрануо Малог Принца:

- Да је вежем? Каква чудна мисао!

- Али ако је не вежеш, одлутаће, па ће се изгубити...

Мој пријатељ поново прсну у смех:

- Али куд ће да одлута?

- Ма куд. Право испред себе...

Тада Мали Принц примети озбиљно:

- Није важно, код мене је све тако мало!

И са мало туге дода:

- Право испред себе далеко се не стиже...

IV

Тако сам сазнао још једну важну ствар: да је планета на којој је рођен једва мало већа од неке куће! То ме није много изненадило. Знао сам добро да осим великих планета какве су Земља, Јупитер, Марс, Венера, којима су дата имена, постоје на стотине других које су понекад тако мале да се једва могу сагледати телескопом. Када неки астроном открије једну од њих, он јој уместо имена даје број. Назове је на пример, „астероид 3251“.

Имам озбиљних разлога да верујем да је планета са које је дошао Мали Принц астероид Б 612. Један турски астроном приметио је телескопом тај астероид 1909. године, и то само једанпут.

Он је тада свечано приказао своје откриће на Међународном конгресу астронома. Али му нико није веровао, због његовог одеда. Такви су одрасли.

Срећом по астероид Б 612, неки турски диктатор је, под претњом смрти, наметнуо свом народу европски начин одевања. Астроном је поновио свој приказ 1920. године, врло отмено обучен. И овога пута сви су били његовог мишљења.

Испричао сам вам ове појединости о астероиду Б 612 и поверио сам вам његов број, само због одраслих. Одрасли воле бројеве. Кад им причате о неком новом пријатељу, никад вас неће запитати о оном што је битно. Никад вам неће рећи: „Каква је боја његовог гласа? Које су му најомиљеније игре? Да ли скупља лептире?“ Него вас питају: „Колико му је година? Колико има браће? Колико је тежак? Колико зарађује његов отац?“ Тек тада сматрају да га познају. Ако кажете одраслима: „Видео сам једну лепу кућу са геранијумом у

прозорима и голубовима на крову...“, они нису у стању да замисле ту кућу. Треба им рећи: „Видео сам кућу од триста хиљада евра“. Тада ће узвикнути: „Мора да је јако лепа!“

Исто тако, кад бисте им рекли: „Доказ да је Мали Принц постојао је тај што је био диван, што се смејао и што је желео да има овцу. Кад неко хоће да има овцу, то је доказ да постоји“, они би слегнули раменима и сматрали вас дететом. Али ако им кажете: „Звезда са које је он дошао јесте астероид Б 612“ убедите их и неће вам даље досађивати питањима. Такви су они. Не треба им замерити.

Деца треба да буду веома попустљива према одраслима.

Али, наравно, ми који схватамо живот, ми не мислимо много на бројеве. Волео бих да сам ову причу почео као бајку. Рецимо: „Био једном један Мали Принц који је живео на некој планети једва нешто већој од њега самог, и коме је био потребан пријатељ...“ За оне који схватају живот, то би изгледало далеко истинитије. Јер ја не волим да се моја књига чита површно. Ја са толико туге причам ове успомене. Прошло је већ шест година откако је мој пријатељ отишао са својом овцом.

То што овде покушавам да га опишем, то је зато да га не бих заборавио. Жалосно је заборавити пријатеља. Немају сви пријатеља. И ја могу постати као одрасли које интересују само бројеви. Због тога сам купио кутију с бојицама и оловкама. Није лако вратити се цртању у мојим годинама, када човек никад ништа није покушао да нацрта осим змијског цара споља и изнутра, и то у својој шестој години! Потрудићу се, наравно, да нацртам његов лик што је могуће верније. Али нисам сасвим сигуран да ћу погодити. Један цртеж и успе некако, али други не личи више. Исто се тако мало варам и у погледу раста. На овој слици Мали Принц је сувише висок. На оној сувише мали.

Нисам више сигуран што се тиче боје његовог одела. Онда нагађам, мало овако, мало онако, како знам. Преварићу се, уосталом и у неким значајнијим појединостима. Али, то ми треба опростити.

Мој пријатељ ми није ништа објашњавао. Можда је веровао да личим на њега. Али ја, на жалост, не могу да видим овцу кроз кутију. Можда сам помало сличан одраслима. Мора да сам остарио.

V

Сваког дана бих дознао нешто ново о планети, о одласку, о путовању. То је долазило сасвим лагано, како би ми пало на памет. Тако сам, трећег дана, чуо узбудљиву причу о баобабама.

И овога пута било је то захваљујући овци, јер ме Мали Принц, као обузет неком озбиљном сумњом, изненада упита:

- Истина је, зар не, да овце једу шибље?
- Да, то је истина.

- Ах! Задовољан сам.

Нисам разумео зашто је тако важно што овце једу шибље. Али Мали Принц додаде:

- Према томе, оне једу и баобабе.

Скренух пажњу Малом Рринцу да баобаби нису шибље, већ дрвеће велико као зграда, и да чак и када би собом повео читаво крдо слонова, ти слонови не би могли да изају на крај ни са једним јединим баобабом.

Помисао на крдо слонова засмеја Малог Принца.

- Требало би их наслагати један на други...

Али мудро примети:

- И баобаби су мали док не порасту.

- То је тачно. Али зашто хоћеш да твоја овца поједе мале баобабе?

Он ми одговори: „Ма дај, молим те!“ као да је то сасвим јасно. Морао сам се потрудити да бих то разумео.

И стварно, на планети Малог Принца било је, као и на свим другим планетама, доброг биља и корова. Према томе, и семена доброг биља, а и семена лошег корова. Али семе је невидљиво. Оно спава скривено у земљи све док му не падне на памет да се пробуди. Тада се оно истече и тера најпре плашљиво према сунцу један чаробни мали безазлени изданак. Ако је у питању изданак ротквице или руже, можемо га слободно пустити да расте. Али ако је у питању коров, морамо га одмах ишчупати, чим га препознамо. На планети Малог Принца било је страшног семења... то је било семење баобаба. Тло на његовој планети било га је препуно. А ако баобаба не ишчупамо на време, никада га се не можемо ослободити. Он преплави целу планету. Разрива је својим корењем. И ако је планета веома мала, а баобаба има у великом броју, планета ће се распрснути.

„То је питање реда, рекао ми је касније Мали Принц. Када човек заврши своје јутарње уређивање, треба пажљиво да уреди и планету. Треба редовно чупати баобабе чим се почну разликовати од ружа, а они су јако слични када су сасвим мали. То је врло досадан посао али и веома лак.“

Једног дана ме је саветовао да се потрудим и да нацртам леп цртеж о томе да помогнем деци да то запамте. „Ако буду једног дана путовали, рече ми он, то им може користити. Понекад није лоше одложити свој посао за касније. Али кад су у питању баобаби, то је увек страшна несрећа. Познавао сам једну планету на којој је станао неки љењивац. Он је пропустио да ишчупа три млада изданка баобаба...“

И тако, према упутствима Малог Принца, нацртао сам ту планету. Не волим паметовати

и делити савете, али опасност од баобаба је тако мало позната, а оне који залутају на неки астероид вребају тако велике несреће да сам овога пута направио изузетак и престао да се уздржавам.

Рекох: „Децо, чувајте се баобаба!“

На том цртежу сам толико радио само зато да бих своје пријатеље упозорио на опасност која и њима и мени већ дуго времена прети иако тога нисмо свесни. Но, вредело је труда.

Можда ћете се питати: Зашто у овој књизи нема и других исто тако величанствених цртежа као што је цртеж баобаба?

Одговор је сасвим једноставан: Покушао сам, али нисам успео. Када сам цртао баобабе, био сам надахнут осећањем да се не сме одлагати.

VI

Ах! Мали Принче, разумео сам, најзад, твој мали живот пун сете. Уживање у благим сунчевим заласцима било је дуго времена једина твоја разонода. Ову нову појединост сазнао сам четвртог дана ујутру, кад си ми рекао:

- Веома волим заласке сунца. Хајде да гледамо сунчев залазак...
- Али, треба чекати...
- Шта треба чекати?
- Чекати да сунце почне да залази.

Био си најпре врло изненађен, а затим си се насмејао самом себи. И рекао си ми:

- Стално мислим да сам код куће!

Заиста. Када је у Америци подне, цели свет зна да у Француској сунце залази. Било би довољно прелетети за минут у Француску да бисмо присуствовали сунчевом заласку. На жалост, Француска је исувише далеко. Али на твојој малој планети било је довољно да своју столицу повучеш неколико корака и да посматраш сутон кад год зажелиш...

- Једног дана сам видио четрдесет и три пута како сунце залази!

А мало после си додао:

- Знаш... када је човек тужан, онда воли заласке сунца...
- Зар си био толико тужан оног дана када је сунце залазило четрдесет три пута?

Али Мали Принц не одговори.

VII

Петог дана, опет захваљујући овци, тајна живота Малог Принца била ми је расветљена. Запитао ме је изненада, без увода, као о нечем о чем је дуго размишљао:

- Ако овца једе шибље, значи да једе исто тако и цвеће?
- Овца једе све на шта наиђе.
- Чак и цвеће са трњем?
- Да, чак и цвеће са трњем.
- Чему онда служи трње?

Нисам знао. Био сам тада врло заузет покушавајући да одврнем неки јако заврнут завртањ на мом мотору. Био сам веома забринут јер ми је квар почео да изгледа сасвим остварно, а питка вода које је нестајало уливала ми је страх од најгорег.

- Чему служи трње?

Мали Принц није никада одустајао од питања које би једном поставио. Завртањ ме је љутио, те сам му одговорио прво што ми је пало напамет:

- Трње не служи ничему, то је чиста пакост од стране цвећа!
- Ах!

Али, после кратког ћутања добаци ми готово озлојејено:

- Не верујем ти! Цвеће је слабо. Оно је безазлено. Оно се брани како зна. Верује да је страшно са својим трњем...

Нисам ништа одговорио. Тог тренутка сам мислио: „Ако се овај завртањ буде и даље опирао, избићу га једним ударцем чекића“. Мали Принц ме поново прекиде у размишљању:

- А да ли ти мислиш да цвеће...
- Не! Не! Ништа ја не мислим! Одговорио сам прво што ми је пало на памет. Ја сам заузет озбиљним стварима!

Погледа ме пренеражено.

- Озбиљним стварима!

Видио ме је, са чекићем у руци и прстима црним од масти, нагнутог над предмет који му је изгледао врло ружан.

- Говориш као одрасле особе!

Мало сам се застидио. Али, он немилосрдно настави:

- Ти све бркаш... све си помешао!

Био је заиста веома љут. Затресао је главом а његова златна коса лепршала је на ветру:

- Познајем планету на којој живи неки црвени дебељко. Никад није помиришао цвет. Никад није погледао звезду. Никад није никог волео. Никад ништа друго није радио, само је рачунао... И по цео дан понавља као и ти: „Ја сам озбиљан човек! Ја сам озбиљан човек!“ и при том се сав надимао од поноса. Али то није човек, то је гљива.
- Шта?
- Гљива!

Мали Принц је сад био блед од беса.

- Милионима година цвеће ствара трње. Милионима година овце ипак једу цвеће. Зар није озбиљно ако покушамо да схватимо зашто се цвеће толико труди да створи трње које ничему не служи. Зар није важан рат између оваца и цвећа? Зар то није озбиљније и важније од рачуна неког црвеног дебељка? И ако ја познајем један јединствени цвет, којег нема нигде осим на мојој планети, и који једна мала овца може да уништи у једном трену, просто тако, једног јутра, чак и не схватајући шта чини, зар то није важно?

Он поцрвени, затим настави:

- Ако неко воли један цвет који постоји само на једној међу милионима звезда, то је довољно да буде сретан када их посматра. Он каже себи: „Мој цвет је негде тамо...“ Али ако овца поједе цвет, то је за њега као да су се одједном све звезде угасиле. И зар то није важно!

Није могао више ништа да каже. Изненада је заплакао. Ноћ се спустила. Бацио сам алат. Није ми више било стало до мог чекића, до завртња, до жеђи и смрти.

На једној звезди, на једној планети, на мојој, на Земљи, постојао је један Мали Принц кога је требало утешити. Узео сам га у наручје. Љуљао га. Говорио сам му: „Цвет који волиш није у опасности... Нацртаћу твојој овци брњицу... Нацртаћу твоме цвету оклоп... Ја...“ Нисам више знао шта да кажем. Осећао сам се веома неспретан. Нисам знао како да му приђем, како да му се приближим. Тајанствена је земља суза.

VIII

Убрзо сам боље упознао тај цвет. На планети Малог Принца било је увек једноставног цвећа, украшеног само једним редом цветних латица, које није заузимало много места, и није никоме сметало.

Оно би се појавило једног јутра у трави, а затим би увенуло увече. Али овај цвет је изникао једног дана из неке семенке донете незнано откуда, и Мали Принц је врло брижљиво бринуо о изданку који није личио на друге. То је могла бити нека нова врста баобаба. Али изданак убрзо престаде да расте и поче да пупи. Мали Принц, који је присуствовао развоју тог огромног пупољка, осећао је да ће из њега изићи чудесно привиђење, али цвет никако да доврши улепшавање у заклону своје зелене собе. Брижљиво је бирао боје. Облачио се полако, додавао је једну по једну латицу. Хтео је да се појави у пуном сјају своје лепоте. Ех, наравно. Био је то врло разметљив цвет. Његово тајанствено удешавање трајало је, дакле, данима и данима. А онда, једног јутра, управо у тренутку када се сунце рађало, он се показао.

И ружа, која је тачно све припремила, рече зевајући:

- Ах! Тек што сам се пробудила... Молим вас опростите... Још се нисам очешљала...

Тада Мали Принц није могао суздржати дивљење:

- Како сте леви!
- Зар не, одговори слатко ружа.
- И, родила сам се у исто време кад и сунце...

Мали Принц схвати одмах да није нарочито скромна, али била је тако дирљива!

- Чини ми се да је време доручку, додала је ускоро, будите добри и мислите на мене...

И Мали Принц, сав збуњен, потражио је кантицу с водом,

и залио ружу.

Тако га је врло брзо почела да мучи својом малом подозривом таштином. Једног дана, на пример, говорећи о своја четири трна, рекла је Малом Принцу:

- Могу доћи тигрови са својим канцама!

- На мојој планети нема тигрова, одвратио је Мали Принц а затим, тигрови не једу траву.

- Ја нисам трава, одговори слатко ружа.

- Опростите ми...

- Ја се уопште не бојим тигрова, али ужасавам се промаје. Зар немате неки заклон?

Ужасавати се промаје... то није велика срећа за једну биљку, приметио је Мали Принц. Ова ружа је много размажена...

- Увече ћете ме стављати под стаклено звоно. Код вас је врло хладно.

Нисте на добром месту. Тамо, одакле ја долазим...

Али је ућутала. Дошла је у виду семенке. Није могла ништа да зна о другим световима. Понижена што је допустила да је изненаде како припрема тако наивну лаж, накашљала се два-три пута да би доказала Малом Принцу да је у праву:

- А заклон?...

- Управо сам хтео да одем да га потражим, али сте ми ви нешто говорили!

Она тада поче још јаче да кашље да би код Принца ипак изазвала грижу савести.

Тако је Мали Принц, и поред све њене добронамерне љубави, брзо посумњао у њу.

Озбиљно је схватио безначајне речи и постао врло несретан.

„Није требало да је слушам, повери ми се једног дана, не треба никад слушати руже. Треба их гледати и мирисати. Моја је обавила мирисом планету, али ја нисам знао у томе

да уживам. Та прича о канцама, која ме је толико раздражила требало је да ме гане...“

Још ми је поверио:

„Нисам тада уопште ништа схватио! Требало је да је ценим по делима, а не по речима. Омамљивала ме мирисом и надахњивала ме. Нисам смео да побегнем! Требало је да погодим њена осећања која су се крила иза ситних лукавости. Руже су тако пуне противречности! Али, био сам исувише млад да бих знао да је волим“.

IX

Чини ми се, да је за своје бекство искористио сеобу птица. Ујутро пред полазак, лепо је уредио своју планету.

Брижљиво је очистио живе вулкани. Имао је два жива вулкана. То је било сасвим згодно за подгревање доручка. Имао је и један угашени вулкан. Али, како је говорио: „Добро очишћени вулкани раде тихо и непрекидно, без ерупција. Вулканске ерупције су као ватра у камину. „ Наравно, на нашој Земљи ми смо сувише мали да бисмо очистили наше вулкани. Због тога нам стварају толико непријатности.

Мали Принц је, помало сетан, почупао и последње изданке баобаба. Веровао је да се неће више никад вратити. Али сви ти свакодневни послови изгледали су му тога јутра необично угодни. А кад је последњи пут залио ружу, и спремао се да је стави под стаклено звоно, осетио је жељу да заплаче.

- Збогом, рече он ружи.

Али она му не одговори.

- Збогом, понови он.

Ружа се закашља. Али не стога што је назебла.

- Била сам глупа, рече она најзад. Молим те, опрости ми. Покушај да будеш сретан.

Био је изненађен што му не пребацује. Стајао је, сав сметен, са стакленим звоном у руци. Није схватао ту изненадну нежност.

- Наравно, ја те волим, рече му ружа. Моја је грешка што о томе ниси ништа знао. То нема никаквог значаја. Али и ти си био глуп као и ја.

Покушај да будеш срећан... Остави то стаклено звоно. Не желим га више.

- Али ветар...

- Нисам баш толико назебла... Свежи ноћни ваздух ће ми пријати. Ја сам цвет.

- Али животиње...

- Треба да поднесем две или три гусенице ако хоћу да упознам лептирове. Изгледа да је то тако лепо. Иначе, ко ће ме посетити? Ти ћеш бити далеко. Што се тиче великих животиња, не бојим се. Имам канџе.

И она безазлено показа своја четири трна. Затим додаде:

- Не одуговлачи толико, то је несносно. Решио си да одеш. Иди.

Јер није хтела да је Мали Принц види како плаче. Била је то веома горда ружа...

Х

Он се налазио у подручју астероида 325, 326, 327, 328, 329 и 330. Почео је да их обилази да би тамо потражио неко занимање и употпунио своје знање.

На првом је становао неки краљ. Он је заседао, одевен у пурпур и хермелин, на једном врло једноставном па ипак величанственом престолу.

- Ах! Ево једног поданика, узвикну краљ када је приметио Малог Принца.

А Мали Принц се запита: „Како ме је могао познати када ме још никада није видео?“

Није знао да је за краљеве свијет врло упрошћен. Сви људи су за њих поданици.

- Приближи се да те боље видим, рече му краљ који је био врло горд да некоме буде краљ.

Мали Принц потражи очима где би сео, али је цијела планета била закрчена величанственим плаштом од хермелина. Остао је дакле стојећи, и како је био уморан, зевао је:

- Зевати у присуству краља противи се дворским прописима, рече му владар.

Забрањујем ти да зеваш.

- Не могу да се уздржим, одговори Мали Принц сав збуњен. Дуго сам путовао и нисам спавао...

- У том случају, рече му краљ, заповедам ти да зеваш. Годинама већ нисам видио неког како зева. Зевање је за мене ретка ствар. Хајде! Зевај још. То је наредба.

- То ме је уплашило... не могу више... рече Мали Принц поцрвенивши.

- Хм! хм! одговори краљ. Онда ти... наређујем да час зеваш, а час...

Промрмљао је нешто и изгледао је зловољан. Јер краљ је много држао до тога да његов углед буде поштован. Није трпео непослушност. Био је то апсолутни владар. Али, како је био врло добар, давао је разумне наредбе.

„Кад бих наредио, говорио је обично, кад бих неком генералу наредио да се претвори у морску птицу, и кад генерал не би послушао, то не би била његова грешка. Била би моја грешка“.

- Могу ли да седнем? питао је бојажљиво Мали Принц.

- Наређујем ти да сједнеш, одговори му краљ, који достојанствено привуче skut свог хермелинског плашта.

Али се Мали Принц изненадио. Планета је била врло мала. Над ким ли је краљ владао?

- Господару, рече му он... Молим вас да ми опростите што ћу нешто да вас питам...

- Наређујем ти да ме питаш, пожуре се да каже краљ.

- Господару, над ким Ви владате?

- Над свим, одговори краљ са највећом једноставношћу.

- Над свим?

Уздржаним покретом краљ показа на своју планету, на друге планете и звезде.

- Над свим тим? рече Мали Принц.

- Над свим тим... одговори краљ.

Јер то не само да је био апсолутни владар, већ и владар свемира.

- И звезде вас слушају?

- Наравно, рече му краљ. Слушају на ријеч. Ја не трпим непослушност.

Толика моћ задиви Малог Принца. Кад би је он имао, могао би да посматра не четрдесет четири, већ седамдесет два или чак сто, или чак двеста залазака сунца у једном истом дану, а да никад не помакне своју столицу. И како је био помало тужан сећајући се своје мале напуштене планете, усуди се да затражи од краља једну милост:

- Хтео бих да видим залазак сунца... Учините ми то задовољство...

Наредите сунцу да зађе...

- Кад бих наредио неком генералу да лети од цвета до цвета као лептир, или да напише трагедију, или да се претвори у морску птицу, а генерал не изврши примљену заповест, чија би то била кривица, моја или његова?

- Ваша, одговори одлучно Мали Принц.

- Тачно. Од свакога треба захтевати оно што он може да пружи, настави краљ. Углед на првом месту почива на разуму. Кад бих наредио свом народу да се баца у море, он би се побунио. Ја имам права да захтевам послушност јер су моје заповести разумне.

- А мој залазак сунца? подсети га Мали Принц, који никада није заборављао питање које би једном поставио.

- Имаћеш свој залазак сунца. Захтеваћу га. Али чекаћу, по мојој науци о владању, да за то буду повољни услови.

- Када ће то бити? распитивао се Мали Принц.

- Хм! хм! одговори му краљ, који најпре погледа у један велики календар, хм! хм! то ће бити, око... око... то ће бити вечерас око двадесет до осам. И видећеш да ме стварно слушају.

Мали Принц поче да зева. Жалио је што није добио свој залазак сунца. А затим, било му је већ помало досадно:

- Немам више шта да радим овде, рече он краљу. Одлазим!

- Немој да идеш, одврати краљ који је био врло горд што има једног поданика. Немој да идеш, начинићу те министром!

- Министром чега?

- Па... правде!

- Али нема коме да судим!

- Не зна се, рече му краљ. Још нисам обишао своју краљевину. Веома сам стар, немам места за кочије, а страшно ме замара да идем пешке.

- Ах! Али већ сам видео, рече Мали Принц и нагну се да баца још један поглед на другу страну планете. Ни тамо нема никог...

- Онда ћеш судити сам себи, одговори му краљ. То је оно најтеже. Много је теже судити самом себи него другима. Ако успеш да себи добро судиш, значи да си истински мудрац.

- Себи могу судити где било, рече Мали Принц. Није потребно да живим овде.

- Хм! хм! рече краљ, убеђен сам да негде на мојој планети постоји један стари пацов. Чујем га ноћу. Можеш судити том пацову. С времена на време осудићеш га на смрт. Тако ће његов живот зависити од твоје правде. Али ћеш га сваки пут помиловати да би га сачувао. Он је овде једини.

- Али, одговори Мали Принц, ја не волим да изричем смртне пресуде и стварно хоћу да идем.

- Не, рече краљ.

Али Мали Принц, пошто је завршио своје припреме, није нипошто хтео да ожалости старог владара:

- Ако Ваше Величанство жели да га послушам, без поговора, нека ми изда разумну наредбу. Нека ми на пример нареди да отпутујем за непун минут. Чини ми се да су услови повољни...

Пошто краљ ништа не одговори, Мали Принц је оклевао неколико тренутака, а затим уздахну и крену.

- Именујем те својим амбасадором, пожури се да му довикне краљ.

Изгледао је врло строг.

„Одрасли су стварно врло чудни“, рече Мали Принц у себи док је путовао.

XI

На другој планети живео је неки уображенко:

- Ах! Ах! Ево једног обожаваоца, који ми долази у посету, узвикну издалека уображенко, чим је спазио Малог Принца.

Јер, за уображене људе сви други су обожаваоци.

- Добар дан, рече Мали Принц. Имате смешан шешир.

- Зато да бих могао да поздрављам, одговори му уображенко. Да бих могао да поздрављам кад ми кличу. На жалост, овуда никад нико не пролази.

- Стварно? рече Мали Принц који није разумео.

- Пљешћи рукама посаветова га уображенко.

Мали Принц поче да пљешће рукама. Уображенко скромно поздрави дижући шешир. Ово је забавније од посете краљу, рече у себи Мали Принц. И поново поче да пљешће рукама. Уображенко поново поздрави дижући шешир. После пет минута овакве гимнастике, Малог Принца замори једноликост игре:

- Шта треба учинити да шешир падне? упита он.

Али га уображенко није чуо. Уображени људи чују само похвале.

- Да ли ми се заиста много дивиш? упита он Малог Принца.

- Шта значи дивити се?

- Дивити се значи признати да сам ја најлепши, најбоље одевен, најбогатији и најпаветнији човек на овој планети.

- Али ти си сам на својој планети.

- Учини ми то задовољство! Диви ми се ипак!

- Дивим ти се, рече Мали Принц, слежући мало раменима, али ми није јасно зашто ти је то тако важно?

И Мали Принц оде даље.

„Одрасли су чудни, нема шта“, рече он просто самом себи док је путовао.

XII

На следећој планети живео је пијаница. Ова посета је била веома кратка, али је Малог Принца дубоко растужила.

- Шта ти ту радиш? рече он пијаници, кога затече ћутљивог са збирком празних и збирком пуних флаша испред себе.

- Пијем, одговори пијаница туробно.

- Зашто пијеш? упита га Мали Принц.

- Да заборавим, одговори пијаница.

- Шта да заборавиш? распитивао се Мали Принц који га је већ жалио.

- Да заборавим да се стидим, признаде пијаница

обарајући главу.

- Чега да се стидиш? распитивао се Мали Принц који је желио да му помогне.

- Да се стидим што пијем, заврши пијаница и утону коначно у ћутање.

И Мали Принц оде збуњен.

„Одрасли су заиста врло, врло чудни“, говорио је он у себи док је путовао.

XIII

На четвртој планети живео је послован човек. Тај је био толико заузет да чак ни главу није подигао када је Мали Принц стигао.

- Добар дан, рече му Мали Принц. Ваша цигарета се угасила.

- Три и два су пет. Пет и седам дванаест. Дванаест и три петнаест. Добар дан. Петнаест и седам су двадесет и два. Двадесет два и шест двадесет и осам. Немам времена да је поново запалим.

Двадесет шест и пет су тридесет и један. Уф! То дакле чини пет стотина један милион шест стотина двадесет и две хиљаде седам стотина тридесет и један.

- Пет стотина милиона чега?

- Шта? Још увек си ту? Пет стотина један милион... не знам више... Имам толико посла! Ја сам озбиљан човек и не бавим се будалаштинама. Два и пет су седам...

- Пет стотина један милион чега? понови Мали Принц који никада у свом животу није одустајао од питања које би једном поставио.

Пословни човек диже главу:

- За педесет четири године колико станујем на овој планети, узнемирили су ме само три пута. Први пут је то било пре двадесет двије године, када је неки бумбар пао богзна откуда. Правио је страшну буку и ја сам четири пута погрешно у сабирању. Други пут је то било пре једанаест година, када сам оболео од реуме. Недовољно се крећем. Немам времена да тумарам. Ја сам озбиљан човек. Трећи пут... ето сада! Рекао сам дакле пет стотина један милион...

- Милион чега?

Пословни човек схвати најзад да нема наде да ће га оставити на миру

- Милион тих стварчица које се понекад виде на небу.

- Мушица!

- Ма не, стварчица које блистају.

- Пчела?

- Ма не. Златних стварчица над којима сањаре беспослени. Али ја сам озбиљан човек! Ја немам времена за сањарење.

- Ах! Звезда?

- Да, тако је. Звезда.

- И, шта ти радиш са пет стотина милиона звезда?

- Пет стотина један милион шест стотина двадесет две хиљаде седам стотина тридесет и један. Ја сам озбиљан човек, и тачан.

- И шта радиш с тим звездама?

- Шта радим с њима?

- Да.

- Ништа. Оне су моје.

- Звезде су твоје?

- Да.

- Али ја сам већ видео једног краља који...

- Краљеви немају својине. Они „владају“ над нечим. А то је велика разлика.

- Чему ти то служи што су звезде твоје?

- То ме чини богатим.

- А чему ти служи што си богат?

- Да купим друге звезде, ако их неко пронађе.

„Овај овде, рече у себи Мали Принц, расуђује као онај пијаница“

Али ипак, он му постави још нека питања:

- Како звезде могу бити нечије?

- Па чије су оне? – одговори мрзовољно пословни човек.

- Не знам. Ничије.

- Онда су моје, пошто сам ја први на њих помислио.

- Зар је то довољно?

- Наравно. Кад нађеш дијамант који није ничији, он је твој. Кад пронађеш острво које није ничије, оно је твоје. Кад ти нешто првом падне на памет, ти своју мисао патентираш: она је твоја. А ја, ја сам присвојио звезде, зато што никада ником пре мене није пало на памет да их присвоји.

- То је истина, рече Мали Принц. И шта радиш с њима?

- Управљам. Бројим их и пребројавам рече пословни човек. То је тешко. Али ја сам озбиљан човек.

Мали Принц још није био задовољан.

- Али ако ја имам шал, могу га ставити око врата, и однети га. Ако имам цвет, могу га убрати и однети. А ти не можеш да убереш звезде!

- Не, али могу их ставити у банку.

- Шта то значи?

- Значи да напишем на папиру број мојих звезда. Затим тај папир закључам.

- И то је све?

- То је довољно!

То је занимљиво, помисли Мали Принц. То је чак песнички. Али то није сасвим озбиљно. Мали Принц је о озбиљним стварима мислио сасвим другачије од одраслих.

- Ја, рече он још, имам ружу коју сваког дана заливам. Имам и три вулкана које чистим једном недељно. Јер чистим и онај угашени. Никад се не зна. И за моје вулкане и за моју ружу је корисно што их ја поседујем. Али ти ниси користан звездама...

Пословни човек отвори уста, али није имао шта да одговори, и Мали Принц оде.

„Одрасли су стварно сасвим необични“, рече једноставно Мали Принц у себи док је путовао.

XIV

Пета планета је била врло чудна. Најмања од свих. На њој је било управо толико места да се сместе један фењер и човек који га пали. Мали Принц није никако могао себи да објасни чему они служе на планети без кућа и становника. Али, рече он у себи:

„Можда је тај човек стварно безуман. Ипак, он је мање безуман од краља, од уображенка, од пословног човека и од пијанице. Његов посао има бар неког смисла. Када упали свој фењер, то је као да се родила једна нова звезда или један цвет. Кад угаси свој фењер, он успављује цвет или звезду. То је врло лепо занимање. То је заиста корисно јер је лепо“. Кад се искрцао на планету, он с поштовањем поздрави:

- Добар дан. Зашто си угасио свој фењер?
- Тако је наређено, одговори човек. Добар дан.
- Шта је наређено?
- Да угасим свој фењер. Добро вече.

И он га поново запали.

- Али зашто си га поново запалио?
- Тако је наређено одговори он.
- Не разумем, рече Мали Принц.
- Нема шта да се разуме, рече човек. Наредба је наредба. Добар дан.

И он угаси свој фењер. Затим обриса чело црвеном карираном марамицом.

- Страшан је то занат. Некада је имао смисла. Ујутру сам гасио а увече палио. Остали део дана могао сам да се одмарам, а остали део ноћи да спавам...
- А, од тог времена наредба се променила?
- Наредба се није променила рече човек. У томе и јесте трагедија! Планета се из године у годину све брже и брже окреће, а наредба се не мења!
- Па? рече Мали Принц.
- Па сада, када се окреће једанпут у минути, немам више ни секунде одмора. Сваког минута га једанпут упалим и једанпут угасим!

- То је смешно! Дани код тебе трају један минут?
- Није нимало смешно, рече човек. Прошао је читав месец како нас двоје разговарамо.
- Читав месец?
- Да. Тридесет минута. Тридесет дана! Добро вече.

И он поново запали свој фењер.

Мали Принц га погледа; допадао му се тај човек који је толико поштовао наредбу. Сетио се залазака сунца за којима је некада ишао повлачећи своју столицу. Хтео је да помогне свом пријатељу:

- Значи... познат ми је један начин да се одмориш кад будеш хтео...
- Хоћу одмах, рече човек.

Јер човек може у исто време и да се држи наредбе и да буде лењ.

Мали Принц продужи:

- Твоја планета је тако мала, да је можеш обићи у три корака. Треба само да идеш сасвим лагано па да увек будеш на сунцу. Када будеш хтео да се одмориш, ти корачај... и дан ће трајати колико будеш желео.
- То ми не помаже богзна колико, рече човек. Од свега у животу највише волим спавање.
- Штета, рече Мали Принц.
- Штета, рече човек. Добар дан.

И он угаси свој фењер.

„Овог овде, рече у себи Мали Принц, док је продужавао свој пут, презрели су сви, и краљ, и уображенко, и пијаница, и послован човек. Међутим, то је једини који мени није смешан. Можда због тога што се бави нечим другим, а не собом“. Он уздахну са жаљењем и рече себи опет: „Тај ту је једини с којим бих се могао

спријатељити. Али је његова планета сувише мала. Нема места за двојицу...“

Али Мали Принц се није усуђивао да призна себи да је он у ствари жалио за том блаженом планетом због њених хиљаду четири стотине четрдесет сунчевих залазака за двадесет четири сата!

XV

Шеста планета била је десет пута пространија. На њој је становао неки стари Господин, који је писао огромне књиге.

- Гле! Ево једног истраживача! узвикну он када спази Малог Принца.

Мали Принц седе на сто мало задихан. Толико је већ путовао!

- Одакле долазиш? упита га стари Господин.
- Каква је то дебела књига? упита Мали Принц. Шта ви радите овде?
- Ја сам географ, рече стари господин.
- Шта је то географ?
- То је научник који зна где се налазе мора, реке, градови, планине и пустиње.

- То је врло занимљиво, рече Мали Принц. Најзад једно право занимање! И он баца поглед око себе по географовој планети. Још никада није видео тако величанствену планету.
- Ваша планета је врло лепа. Има ли на њој океана?
- То не могу да знам, рече географ.
- Ах! (Мали Принц је био разочаран). А планина?
- Не могу ни то да знам, рече географ.
- А градова, река и пустиња?
- Ни то не могу да знам, рече географ.
- Али ви сте географ!
- Тачно, рече географ, али ја нисам истраживач. Недостају ми истраживачи. Неће ваљда географ ићи да броји градове, ријеке, планине, мора, океане и пустиње. Географ је сувише важна личност да би тумарао. Он не напушта своју радну собу. Он у њој прима истраживаче. Испитује их и бележи њихове успомене. И ако му успомене једног од њих изгледају занимљиве, географ се распитује о моралној вредности истраживача.
- А зашто?
- Зато што би истраживач који лаже изазвао велике несреће у географским књигама. А исто тако и истраживач који много пије.
- А зашто?
- Зато што пијанице све виде двоструко. И тако би географ забележио двије планине тамо где постоји једна.
- Познајем неког, рече Мали Принц, ко не би био поуздан истраживач.
- Дакле, када морална вриједност истраживача изгледа добра, онда се испита његово откриће.
- Иде се на лице места?
- Не. То је сувише замршено. Али се тражи од истраживача да прибави доказе. Ако је у питању, на пример, откриће неке велике планине, онда се од њега тражи да са планине донесе велико камење.

Географ се одједном узбуди.

- Али ти, ти долазиш издалека? Ти си истраживач! Опиши ми твоју планету!

И географ, отвори своју огромну књигу и узе оловку. Казивања истраживача најпре се записују оловком. Да би се записале пером чека се да истраживач поднесе доказе.

- Дакле? упита географ.
- Ох! код мене, рече Мали Принц није нарочито занимљиво, све је тако мало. Имам три вулкана. Два жива вулкана и један угашен. Али никад се не зна.
- Никад се не зна, рече географ.
- Имам и једну ружу.
- Не бележимо цвеће, рече географ.
- Зашто? То је најлепши цвет!
- Зато што је цвеће пролазно.
- Шта то значи „пролазно“?

- Географије су, рече географ, најдрагоценије књиге. Оне никада не застаревају. Веома је ретко да нека планина промени мјесто. Врло је ретко да неки океан пресуши. Ми пишемо о стварима које су вечне.
- Али угашени вулкани могу прорадити, - упаде му у ријеч Мали Принц. - Шта значи „пролазно“?
- Било да су вулкани угашени или живи, за нас је то свеједно, рече географ. За нас је важна планина. Она се не мења.
- Али шта значи „пролазно“? - понови Мали Принц, који никада у свом животу није одустао од већ једном постављеног питања.
- То значи »оно што ће убрзо нестати«.
- Моја ружа ће ускоро нестати?
- Наравно.

„Моја ружа је пролазна“, рече у себи Мали Принц, и има само четири трна да се брани од света. И ја сам је оставио сасвим саму код куће“.

Тада је први пут зажалио. Али се поново охрабрио:

- Шта ми саветујете да посетим? упита он.
- Планету Земљу, одговори му географ. – Она је на добром гласу...

И Мали Принц пође мислећи на своју ружу.

XVI

Седма планета била је дакле, Земља. Земља није ма каква планета! Рачуна се да на њој има сто једанаест краљева (не заборављајући, наравно, црначке краљеве), седам хиљада географа, пет стотина хиљада пословних људи, седам и по милиона пијаница, триста једанаест милиона уображених људи, то јест око четири милијарди одраслих особа. Да бисте добили представу о величини Земље, рећи ћу вам да је пре проналаска електрицитетa било потребно држати, на свих шест континената читаву војску од четири стотине шездесет две хиљаде пет стотина једанаест фењерџија. Посматрано издалека то је стварало предиван утисак. Покрети те војске били су уједначени као покрети неког балета у опери. Прво је долазио ред на фењерџије на Новом Зеланду и у Аустралији. Затим би ови, пошто би упалили своје фењере одлазили да спавају. Затим су улазили у игру фењерџије у Кини и у Сибиру. Онда би и њих нестало иза кулиса. Тада су наступале фењерџије у Русији и Индији. Затим они у Африци и Европи. Па они у Јужној Америци. Онда у Северној Америци. И никада нису грешили којим редом треба да се појаве на позорници. То је било величанствено.

Само су фењерџије јединог фењера на Северном полу и његов колега са јединим фењером на Јужном полу, водили беспосличарски и безбрижан живот: они су радили двапут годишње.

XVII

Кад човек жели да буде духовит, дешава се да малчице слаже. Нисам био сасвим поштен кад сам вам говорио о фењерцијама. Могао бих да створим погрешан утисак о нашој планети код оних који је не познају. Људи заузимају врло мало места на Земљи. Кад би четири милијарде становника који насељавају Земљу стајали мало стиснути као на неком скупу, лако би се могли сместити на трг педесет километара дуг и педесет километара широк. Човечанство би се могло збити на најмање острвце у Тихом океану. Одрасли вам неће наравно веровати. Они замишљају да заузимају много места. Сматрају себе важним као баобаби.

Препоручите им нека рачунају.

Они обожавају бројеве; то ће им се свидети. Али не губите време на тај досадни задатак. Нема смисла. Имајте поверења у мене.

Пошто се нашао на Земљи, Мали Принц је био веома изненађен што не види никога. Већ се уплашио да није погрешно планету, када се неки прстен боје месеца покрену у песку.

- Добро вече, рече Мали Принц за сваки случај.

- Добро вече, рече змија.

- На коју сам планету пао? - упита Мали Принц.

- На Земљу, у Африку, одговори змија.

- Ох!... Зар на Земљи, нема никога?

- Овде је пустиња. У пустињама нема никога. Земља је велика, рече змија.

Мали Принц седе на један камен и подиже очи ка небу:

- Питам се, рече он, да ли су звезде осветљене зато да би једног дана свако могао наћи своју. Погледај моју планету. Она је управо изнад нас... Али тако је далеко!

- Лепа је, рече змија. Зашто си дошао овамо?

- Имао сам тешкоћа са једним цветом, одговори Мали Принц.

- О! рече змија.

И обоје заћутише.

- Где су људи? најзад поново проговори Мали Принц. Човек се осећа мало усамљен у пустињи...

- Човек је усамљен и међу људима, рече змија.

Мали Принц је дуго посматрао змију:

- Чудна си ти животиња, проговори он најзад, танка као прст...

- Али сам моћнија од краљевског прста, рече змија.

Мали Принц се осмјехну:

- Ниси баш тако моћна... немаш чак ни ноге... ниси у стању ни да путујеш...

- Могу те однијети даље него брод, рече змија.

Она се омота око ноге Малог Принца као златни прстен:

- Оног кога ја додирнем, враћа се у земљу одакле је и дошао, додаде она.

Али ти си чист и долазиш са једне звезде...

Мали Принц не одговори ништа.

- Жао ми те је, тако слабог, на овој Земљи од камена. Могу ти помоћи једнога дана ако будеш много жалио за својом планетом. Могу...
- Ох! Разумео сам врло добро, рече Мали Принц, али зашто ти увек говориш у загонеткама?
- Ја их све решавам, рече змија.

И обоје заћуташе.

XVIII

Мали Принц пређе пустињу, и сrete само један цвет. Цвет с три латице, неки безначајни цветић...

- Добар дан, рече Мали Принц.
- Добар дан, одговори цвет.
- Где су људи? учтиво запита Мали Принц.

Цвет је једног дана видео неки караван како пролази.

- Људи? Има их, верујем, пет или шест. Видео сам их пре много година. Али никад се не зна где су. Нестални су као ветар. Немају корена и то им много смета.
- Збогом, рече Мали Принц.
- Збогом, рече цвет.

XIX

Мали Принц се попе на неку високу планину. Једине планине које је дотада упознао била су три вулкана који су му допирали до колена. А угашеним вулканом служио се као столицом. „Са једне високе планине као што је ова, помисли он у себи, обухватићу погледом целу планету и све људе...“ Али је видео само оштре камене врхове.

- Добар дан, рече он за сваки случај.
- Добар дан... Добар дан... Добар дан... одговори одјек.
- Ко сте ви? упита Мали Принц.
- Ко сте ви... ко сте ви... ко сте ви... одговори одјек.
- Будите ми пријатељи, ја сам сам, рече он.
- Ја сам сам... ја сам сам... ја сам сам... одговори одјек.

„Чудне ли планете!“ помисли он тада. „Сва је сува, шиљаста и слана. И људи немају маште. Понављају оно што им се каже... Код куће сам имао једну ружу: она је увек говорила прва...“

XX

Али се деси да Мали Принц, пошто је дуго корачао по песку, камењу и снегу, најзад пронађе неки пут. А сви путеви воде ка људима.

- Добар дан, рече он.

Био је то врт пун расцветалих ружа.

- Добар дан, одговорише руже.

Мали Принц их погледа. Све су личиле на његову ружу.

- Ко сте ви? запита их запрепашћен.

- Ми смо руже, рекоше руже.

- Ох! рече Мали Принц...

Осећао се врло несретан. Његова ружа му је причала да је она јединствени примерак своје врсте на свету. А ево, само у једном једином врту, било је пет хиљада потпуно истих!

„Она би била врло увређена, кад би то видеела, помисли он... страшно би се закашљала и правила би се као да умире да не би испала смешна. И ја бих био принуђен да се правим као да је негујем, јер би иначе, да би и мене понизила, стварно пристала да умре... Затим помисли опет: „Веровоо сам да сам богат што имам јединствен цвет, а у ствари имам само обичну ружу. Њу и моја три вулкана који ми допиру до колена, и од којих је један, можда, заувек угашен; све то не чини ме баш великим принцом...“ И он леже на траву и горко заплака.

XXI

Тада се појави лисица:

- Добар дан, рече лисица.

- Добар дан, учтиво одговори Мали Принц који се окрену, али не виде ништа.

- Ево ме овде, рече један глас, под јабуком.

- Ко си ти? упита Мали Принц. Врло си лепа...

- Ја сам лисица, рече лисица.

- Ходи да се играмо, предложи јој Мали Принц. Тако сам тужан...

- Не могу да се играм с тобом, рече лисица. Нисам припитомљена.

- Ах! извини, рече Мали Принц.

А онда, размисливши, додаде:

- Шта значи то „припитомљена“?

- Ти ниси одавде, рече лисица, шта тражиш?

- Тражим људе, рече Мали Принц. Шта значи то „припитомити“?

- Људи имају пушке, рече лисица, и они лове. То је прилично незгодно! Али они гаје и кокоши. По томе су занимљиви. Тражиш ли кокошке?

- Не, рече Мали Принц. Тражим пријатеље. Шта значи то „припитомити“?

- То је нешто што се давно заборавило, рече лисица. То значи „створити везе“..

- Створити везе?

- Наравно, рече лисица. Ти си за мене само мали дечак сличан стотинама хиљада других дечака. И ти ми ниси потребан. А ни ја теби нисам

потребна. Ја сам за тебе само лисица слична стотинама хиљада лисица. Али, ако ме припитомиш, бићемо потребни једно другом. Ти ћеш за мене бити једини на свету. Ја ћу за тебе бити једина на свету...

- Почињем да схватам, рече Мали Принц. Постоји једна ружа... мислим да ме је припитомила...

- То је могуће, рече лисица. Чега све нема на Земљи...

- Ах! то није на Земљи, рече Мали Принц.

Лисица је изгледала врло радознала:

- На некој другој планети?

- Да.

- Има ли ловаца на тој планети?

- Не.

- Гле, па то је занимљиво! А кокошака?

- Не.

- Ништа није савршено, уздахну лисица.

Али лисица се поново врати на своју мисао:

- Мој живот је једноличан. Ја ловим кокошке, људи лове мене. Све кокошке су сличне, и сви људи су слични. Мени је дакле, помало досадно. Али, ако ме припитомиш, мој живот ће бити као обасјан сунцем. Упознаћу кораке који ће бити другачији од свих осталих. Други кораци ме терају под земљу. Твоји ће ме као музика позивати да изађем из рупе. А затим погледај! Видиш ли, тамо доле, поље пуно жита? Ја не једем хлеб. За мене жито не представља ништа. Житна поља не подсећају ме ни на шта. А то је жалосно! Али ти имаш косу боје злата. Биће дивно када ме припитомиш! Жито, које је позлаћено, подсећаће ме на тебе. И ја ћу волети шум ветра у житу...

Лисица ућута и дуго је гледала Малог Принца:

- Молим те... припитоми ме, рече она.

- Врло радо, рече Мали Принц, али немам много времена. Треба да пронађем пријатеље и да се упознам с многим стварима.

- Човек познаје само оне ствари које припитоми, рече лисица. Људи немају више времена да било шта упознају. Они купују готове ствари код трговаца. А како трговаца нема који продају пријатеље, људи више немају пријатеља. Ако хоћеш пријатеља припитоми ме!

- Шта треба да учиним? упита Мали Принц.

- Треба да си врло стрпљив, одговори лисица. Најпре ћеш сести мало даље од мене, ето тако, на траву. Гледаћу те крајичком ока, а ти нећеш ништа говорити. Говор је извор неспоразума. Али, сваког дана сешћеш мало ближе...

Сутрадан Мали Принц поново дође.

- Било би боље да си дошао у исто време, рече лисица. Ако долазиш, на пример, у четири сата поподне, ја ћу бити срећна већ од три сата. Уколико време буде одмицало бићу све срећнија. У четири сата бићу узбуђена и узнемирена; упознаћу цену среће! Али ако будеш долазио кад ти падне на памет, никада нећу знати за који час да спремим своје срце... Потребни су читави обреди за то.

- Шта је то обред? упита Мали Принц.

- И то је нешто што се давно заборавило, рече лисица. То је оно што чини да се један дан разликује од другог, један час од других часова. Код мојих ловаца, на пример, постоји један обред. Они четвртком играју са сеоским девојкама. Четвртак је, дакле, диван дан! Идем у шетњу чак до винограда. Кад би ловци играли са девојкама кад им падне на памет, сви би дани личили један на други, и ја не бих уопште имала одмора.

Тако Мали Принц припитоми лисицу. А када се дан растанка приближи:

- Ах! рече лисица... Плакаћу.
- Сама си крива, рече Мали Принц, нисам ти желио зло, али ти си хтела да те припитоим...
- Наравно, рече лисица.
- Али ти ћеш плакати! рече Мали Принц.
- Наравно, рече лисица.
- Значи, тиме ништа не добијаш!
- Добијам, рече лисица, због боје жита.

Затим додаде:

- Иди погледај поново руже. Схватићеш да је твоја јединствена на свету. Врати се онда да ми кажеш збогом, а ја ћу ти поклонити једну тајну.

Мали Принц оде да поново види руже.

- Ви уопште не личите на моју ружу, ви још ништа не значите, рече им он. Нико вас није припитомио, и ви нисте никога припитомили. Ви сте као што је била моја лисица. Била је то обична лисица слична стотинама хиљада других. Али ја сам од ње направио свог пријатеља, и она је сада јединствена на свијету.

Руже су се осећале врло нелагодно.

- Лепе сте, али сте празне, рече им он још. Човек не може да умре за вас. Наравно, обичан пролазник поверовао би да моја ружа личи на вас. Али она сама значајнија је од свих вас заједно зато што сам је заволео. Зато што сам њу стављао под стаклено звоно. Зато што сам њој направио заклон. Зато што сам због ње поубијао гусенице (осим оне две-три ради лептирова). Зато што сам њу слушао како се жали, хвалише или како понекад ћути. Зато што је то моја ружа.

И он се врати лисици:

- Збогом, рече јој он...
- Збогом...
- Збогом, одговори лисица. Ево моје тајне. Сасвим је једноставна: човек само срцем добро види. Суштина се очима не да сагледати.
- Суштина се очима не да сагледати, понови Мали Принц да би запамтио.
- Време које си уложио око твоје руже чини ту ружу тако драгоценом.
- Време које сам уложио око моје руже... рече Мали Принц да би запамтио.
- Људи су заборавили ту истину, рече лисица. Али ти не треба да је заборавиш. Ти си заувек одговоран за оно што си припитомио. Ти си одговоран за твоју ружу...
- Ја сам одговоран за своју ружу, понови Мали Принц да би запамтио.

XXII

- Добар дан, рече Мали Принц.
- Добар дан, одговори скретничар.
- Шта ти то радиш? упита га Мали Принц.
- Одабирем путнике, у групама од хиљаду, одговори скретничар. Испраћам возове који их односе, час на десну страну час на леву.

Један осветљени брзи воз, тутњећи као грмљевина, затресе скретничареву кућицу.

- Прилично се журе, рече Мали Принц. За чим јуре?
- То не зна чак ни машиновођа, рече скретничар.

И затутња, у супротном правцу, други осветљени брзи воз.

- Зар се већ враћају? упита Мали Принц.
- То нису исти, рече скретничар. То је размена.
- Нису били задовољни тамо где су били?
- Човек никад није задовољан тамо где је, рече скретничар.

И загрми трећи освјетљени брзи воз.

- Да ли то они јуре оне прве путнике? упита Мали Принц.
- Не, они не јуре никога, рече скретничар. Они унутра спавају или зевају. Само деца пиље кроз прозор.
- Само деца знају шта желе, рече Мали Принц. Она губе време око једне лутке од крпа, која им постаје веома важна, и ако им је неко одузме, она плачу...
- Срећна су, рече скретничар.

XXIII

- Добар дан, рече Мали Принц.
- Добар дан, рече трговац.

То је био трговац савршених пилула које гасе жеђ. Човек прогута једну недељно и не осећа више потребу да пије.

- Зашто то продајеш? упита Мали Принц.
- То је велика уштеда у времену, рече трговац. Стручњаци су прорачунали да човек узимајући ове пилуле уштеди педесет три минута недељно.
- А шта ради за тих педесет три минута?
- Ради шта хоће...

„Када бих ја имао, рече у себи Мали Принц, кад бих ја имао слободних педесет три минута, упутио бих се сасвим лагано неком извору...“

XXIV

Било је то осмог дана после квара који ми се десио у пустињи, и док сам слушао причу о трговцу испио сам последњи гутљај своје залихе воде.

- Ах! рекох Малом Принцу, твоје успомене су врло лепе, али ја још нисам поправио свој авион, а немам више ништа за пиће, и ја бих исто тако био врло срећан када бих могао да се упутим сасвим лагано неком извору!

- Моја пријатељица лија, рече ми он...

- Мали мој, није више реч о лисици!

- Зашто?

- Зато што ћемо умријети од жеђи...

Он није разумео моју мисао те ми одговори:

- Добро је што човек има пријатеља, чак и кад треба да умре. Ја сам врло задовољан што сам имао лисицу за пријатеља...

„Није свјестан опасности, помислих. Он никада није ни гладан ни жедан. Довољно му је мало сунца...“

Али он ме погледа и одговори на моју мисао:

- И ја сам жедан... хајде да потражимо неки бунар...

Направих један уморан покрет „глупо је тражити бунар на слепо у бескрајној пустињи“. Ипак кренусмо. Пошто смо сатима корачали, ћутећи, паде ноћ и звезде почеше да се пале.

Примећивао сам их као у сну, јер сам имао малу грозницу због жеђи. Речи Малог Принца врзмале су ми се по глави:

- И ти си дакле жедан? запитах га.

Али он не одговори на моје питање. Рече ми једноставно:

- Вода може бити добра и за срце...

Нисам разумео његов одговор, али заћутах... Знао сам добро да га није требало испитивати. Био је уморан. Седе. Сједох поред њега. И после кратког ћутања, он рече:

- Звезде су лепе, због једног цвета кога човек не види...

Одговорих „Наравно“, и посматрах без речи пешчане наборе на месечини.

- Пустинја је лепа, рече он...

И то је била истина. Увек сам волио пустињу. Човек седне на неку пешчану дуну. Не види ништа. Не чује ништа. Па ипак нешто светлуца у тишини...

- Оно што краси пустињу, рече Мали Принц, то је што се у њој негде скрива бунар...

Изненада схватих ово тајанствено светлуцање пјеска. Кад сам био мали, становао сам у једној старој кући за коју се причало да је у њој закопано благо. Наравно, нико га никад није нашао, а можда га чак није ни тражио. Али је њиме била зачарана цела кућа. Моја кућа је дубоко у себи скривала једну тајну...

- Да, рекох Малом Принцу, било да је у питању кућа, звезде или пустиња, оно што чини њихову лепоту невидљиво је!

Пошто је Мали Принц заспао, узех га у наручје и поново кренух. Био сам узбуђен. Чинило ми се да носим неко крхко благо. Изгледало ми је чак да на Земљи нема ничег крхкијег. Посматрао

сам, на месечини то бледо чело, те затворене очи, те праменове косе који су лепршали на вјетру и говорио у себи: „Ја овде видим само љуску. Најважније је невидљиво...“

Како се на његовим полуотвореним устима оцртавао осмех, рекох још: „Оно што ме највише узбуђује код овог малог уснулог принца, то је његова верност једном цвету, то је слика једне руже која зрачи у њему као пламен лампе, чак и када спава...“ И чинио ми се још крхкији.

Треба добро чувати лампе: најмањи ветрић може их угасити...

И, идући тако, пронашао сам пред зору бунар.

XXV

- Људи се, рече Мали Принц, гурају по брзим возовима, али не знају више шта траже. Онда постају немирни и врте се у кругу...

И додаде:

- Не вриједи...

Бунар до кога смо стигли није личио на бунаре у Сахари. Сахарски бунари су обичне рупе ископане у песку. Овај је личио на сеоски бунар. Али ту није било никаквог села и ја сам мислио да сањам.

- То је необично, рекох Малом Принцу, све је спремно: чекрк, ведро и конопац.

Он се насмеја, додирну конопац, и пусти да се чекрк одмота. Чекрк зашкрипа као што шкрипи стари петао на крову кад дуго није било ветра.

- Чујеш ли, рече Мали Принц, ми смо пробудили овај бунар и он пева...

Нисам желио да се напреже:

- Пусти мене, рекох му, то је сувише тешко за тебе.

Полако сам дигао ведро до камене ограде. Ту сам је чврсто углавио. У ушима ми је још брујала песма чекрка, а у води која је још подрхтавала видио сам како подрхтава сунце.

- Жедан сам те воде, рече Мали Принц, дај ми да пијем...

И ја сам разумео шта је тражио!

Подигао сам ведро до његових усана. Пио је затворених очију. Било је тихо као на свечаности. Та вода је била више него храна. Она је произишла из хода под звездама, из пјесме чекрка, из напора мојих руку. Пријала је срцу као поклон.

- Људи са твоје планете, рече Мали Принц, гаје пет хиљада ружа само у једном врту... и нису у стању да у њима нађу оно што траже...

- Нису у стању да нађу, одговорих...

- А ипак, оно што траже, може се наћи у једној јединој ружи или у мало воде...

- Наравно, одговорих.

А Мали Принц додаде:

- Али очи су слепе. Треба тражити срцем.

Напио сам се. Дисао сам дубоко. Песак у зору има боју меда. Био сам срећан и због те боје меда. Зашто је морала да се умеша туга...

- Треба да одржиш своје обећање, рече ми тихо Мали Принц, који је опет сео поред мене.

- Какво обећање?

- Знаш и сам... брњицу за моју овцу... ја сам одговоран за онај цвет!
Извукох из џепа моје недовршене цртеже. Мали Принц их спази и рече смејући се:

- Твоји баобабички личе помало на купус...
- Ох!

А ја сам био тако горд на баобабичке!

- Твоја лисица... њене уши... личе помало на рогове... исувише су дуге!

Он се и даље смејао.

- Неправедан си, малиша, нисам никад ништа знао да цртам осим змијског цара споља и изнутра.
- Ох! Биће добро! рече он, деца разумеју.

Нацртао сам дакле брњицу. Срце ми се стегло док сам му је давао:

- Ти имаш неке намере за које ја не знам...

Али ми он не одговори. Само ми рече:

- Знаш, мој пад на Земљу... сутра ће бити годину дана...

Затим, заставши за трен, дода:

- Пао сам ту сасвим близу...

И поцрвени.

Не разумевајући зашто, ја осетих опет неку чудну тугу. Али, ми једно питање паде на памет:

- Значи да то није случајно што си се оног јутра кад сам те срео, пре осам дана, шетао тако, сасвим сам, хиљадама километара далеко од првог насеља. Враћао си се на место где си пао?

Мали Принц још више поцрвени.

Ја наставих колебајући се:

- Можда због годишњице?

Мали Принц поново поцрвени. Он никада није одговарао на питања, али када човек поцрвени то значи „да“, зар не?

- Ах!- рекох му ја, бојим се...

Али ми он одговори:

- Ти треба сада да радиш. Треба да се вратиш својој машини. Чекаћу те овде. Врати се сутра увече...

Али то ме није умирило. Сетио сам се лисице. Ако човек допусти да га припитоме, може се десити да заплаче...

XXVI

Поред бунара налазиле су се рушевине неког старог каменог зида. Кад сам се враћао с посла, сутрадан увече, опазио сам издалека мог Малог Принца како седи горе на зиду, спуштених ногу. И чуо сам га како говори:

- Ти се дакле не сећаш? - говорио је он.
- Није било баш овде!

Неки глас му је без сумње говорио, јер он одврати:

- Да! Да! тачно у овај дан, али не на овом месту...

Продужио сам према зиду а још никог нисам осим Малог Принца ни видео ни чуо. Али, Мали Принц поново одговори:

- Наравно. Видећеш где почиње мој траг на песку. Чекај ме тамо. Доћи ћу ноћас.

Био сам на двадесет метара од зида и још нисам ништа видио.

После краћег ћутања, Мали Принц опет рече:

- Имаш ли доброг отрова? Је си ли сигурна да се нећу дуго мучити?

Стадох, стегнутог срца, али још увек нисам разумео. Тада спустих поглед до подножје зида и одскочих! Ту, устремљена према Малом Принцу, налазила се једна од оних жутих змија које вас убију за тридесет секунди. Претурајући по џепу да бих извадио свој пиштољ, почех да трчим, али на шум мојих корака змија полако потону у пијесак, као млаз воде који пресахњује, и не журећи се шмугну међу камење уз лак метални звук.

СТИГОХ ДО ЗИДА ТАЧНО У ЧАСУ ДА ПРИХВАТИМ У НАРУЧЈЕ МОГ МАЛОГ ПРИНЦА, БЛЕДОГ КАО СМРТ.

- Шта то треба да значи! Говориш сада са змијама!

Скинуо сам му његов вечити златни шал. Поквасио сам му слепоочнице и да му да пије. И нисам се усуђивао ништа више да питам. Гледао ме је озбиљно и загрлио ме око врата. Осећао сам како му срце куца као у птичице која умире погођена из пушке. Он ми рече:

- Радујем се што си пронашао квар у твојој машини. Сад можеш да се вратиш кући...

- Откуд знаш!

Управо сам хтео да му кажем да сам, иако се нисам надао томе тако брзо, успео да поправим свој авион!

Он ништа не одговори на моје питање, али додаде:

- И ја се данас враћам кући...

Затим рече сетно:

- То је много даље... много теже...

Осећао сам да се дешава нешто необично. Стезао сам га у наручју као мало дете, а ипак ми се чинило као да тоне право у неки бездан а ја нисам у стању ништа да учиним да га задржим...

Имао је озбиљан поглед, загледан у даљину:

- Имам твоју овцу. И имам кутију за овцу. И брњицу...

Он се тужно осмехну. Дуго сам чекао. Осећао сам да му се мало помало враћа топлота.

- Јадничак мали уплашио си се... Разумије се да се уплашио!

Али он се тихо насмеја:

- Још више ћу се плашити вечерас...

Осетих како се поново ледим пред неизбежним. И схватих да не могу да поднесем мисао да више никада нећу чути тај смех. За мене је он био као извор у пустињи.

- Мали мој, хоћу и даље да те слушам како се смејеш...

Али он ми рече:

- Ове ноћи, биће година дана. Моја звезда ће се налазити тачно изнад оног места где сам пао прошле године...

- Малени, то није истина, зар не, та прича о змији и о расанку и о звезди...

Али он не одговори на моје питање. Рече ми:

- Оно што је важно, то се не види...

- Наравно...

- То је као са цветом. Ако волиш један цвет који се налази на некој планети, пријатно је ноћу гледати у небо. На свим звездама цвета цвеће.

- Наравно...

- То је као с водом. Она коју си ми дао да пијем била је као музика, због чекрка и конопца... сећаш ли се... била је слатка.

- Наравно...

- Гледаћеш ноћу звезде. Моја је исувише мала да бих ти показао где се налази. Боље је овако. Моја звезда биће за тебе једна од звезда. Волећеш дакле да гледаш све звезде... Све ће оне бити твоји пријатељи. А затим, поклонићу ти нешто...

Он се опет насмија.

- Ах! - мали мој, како волим твој осмех!

- Управо то ће бити мој поклон... биће то као с водом...

- Шта хоћеш да кажеш?

- За све људе звезде не значе исто. За једне, који путују, звезде су водичи. За друге, оне су само мале светиљке. За учењаке, оне су проблеми. За мог пословног човека оне су биле злато. Али све те звезде тамо ћуте. А ти, ти ћеш имати звезде какве нико нема...

- Шта хоћеш да кажеш?

- Кад будеш гледао небо, ноћу, пошто ћу ја становати на једној од њих, пошто ћу се ја смејати на једној од њих, то ће за тебе бити као да се све звезде смеју. Ти ћеш имати звезде које знају да се смеју!

Он се и даље смејао.

- А када се утешиш (човек се увек утеша), биће ти драго што си се са мном упознао. Остаћеш ми увек пријатељ. Пожелићеш да се смејеш са мном. Отворићеш понекад прозор, онако, из задовољства... И твоји пријатељи биће изненађени кад те виде да се смејеш гледајући у небо. А ти ћеш им тада рећи: „Да, звезде ме увек засмејавају!“ А они ће помислити да си луд. Јесам ти подвалио...

Он се и даље смејао.

- То ће бити као да сам ти дао, уместо звезда, шаку звончића који знају да се смеју...

Он се још смејао. А затим се уозбиљи:

- Ноћас... знаш... немој доћи.

- Нећу се одвајати од тебе.

- Изгледаће као да сам болестан... изгледаће помало као да умирем. Тако је то. Немој доћи да то гледаш, нема смисла...

- Нећу се одвајати од тебе.

Али је он био забринут.

- Кажем ти то... и због змије. Не треба да те уједе... Змије су зле. Могу да уједу из задовољства...

- Нећу се одвајати од тебе.

Али нешто га умири:

- Истина, оне немају више отрова за други ујед...

Те ноћи нисам приметио кад је пошао. Побегло је нечујно. Када сам успео да га стигнем, ишао је одлучно, брзим кораком. Рече ми само:

- Ах! Ту си...

И узме ме за руку. Али се још мучио:

- Гријешеш. Биће ти тешко. Изгледаћу као да сам мртав, а то неће бити истина...

Ја сам ћутао.

- Схваташ. То је врло далеко. Не могу да понесем ово тело. Сувише је тешко.

Ја сам ћутао.

- То ће бити као стара напуштена љуштуре. Старе

љуштуре су тужне...

Ја сам ћутао.

Он се мало обесхрабри. Али учини још један напор:

- Биће лепо, знаш. И ја ћу гледати звезде. Све звезде ће бити бунари са захрђалим чекрком. Све ће ми звезде сипати да пијем...

Ја сам ћутао.

- То ће бити веома забавно! Ти ћеш имати пет стотина милиона звончића, а ја ћу имати пет стотина милиона извора...

И он заћута, јер је плакао...

- То је тамо. Пусти ме један корак самог.

И он седе, јер се плашио.

Затим рече:

- Знаш... моја ружа... ја сам за њу одговоран! А она је тако слаба! Она је тако безазлена! Она има само четири ништавна трна да је бране од света...

И ја сам сео јер више нисам могао да стојим. Он рече:

- Ето... То је све...

Још мало је оклевао, затим устаде. Коракну.

Ја нисам могао да се макнем.

Бљесну жута муња крај његове ноге. Он остаде за тренутак непомичан. Није викнуо.

Пао је полако као што пада дрво. Није се ништа чуло због песка.

XXVII

И сада, наравно, прошло је шест година... Још никада нисам причао ову причу. Када су ме другови поново видели, били су срећни што ме виде живог. Био сам тужан, али сам им рекао: „То је од умора...”

Сада сам се мало утешио. То јест... не сасвим. Али знам да се он вратио на своју планету, јер у зору нисам пронашао његово тело. То није било тако тешко тело... А ја волим ноћу да слушам звезде. Као пет стотина милиона звончића... Али ево, догађа се нешто необично. На брњицу, коју сам нацртао за Малог Принца, заборавио сам да ставим кожни каиш! Никада је неће моћи да намести својој

овци. И ја се питам: „Шта ли се догодило на његовој планети? Можда је ипак овца појела ружу...“

Понекад кажем себи: „Наравно да није! Мали Принц затвара сваке ноћи своју ружу под стаклено звоно, и добро пази на своју овцу...“ Тада сам срећан. И све звезде се смеју умиљато.

Понекад опет кажем себи: „Каткада је човек забораван и то је довољно! Једно вече заборавио је стаклено звоно, или се можда једне ноћи овца искрала нечујно...“ Тада се сви звончићи претварају у сузе!...

Велика је то тајна. За вас, који исто тако волите Малог Принца, као и за мене, није нимало свеједно да ли је негде, богзна где, једна овца коју не познајемо, појела или није, једну ружу...

Погледајте небо. Запитајте се: Да ли је овца појела ружу или није? И видећете како се све мења...

И ниједна одрасла особа неће никада разумети да то има толико значаја!

Ово је за мене најлепши и најтужнији крајолик на свијету. То је исти крајолик као и на предходној страни, али сам га ја још једанпут нацртао да бих вам га добро показао. Ето ту се Мали Принц појавио на Земљи, затим је ишчезао. Гледајте пажљиво овај цртеж да бисте били сигурни да ћете га препознати, ако једног дана будете путовали по Африци у пустињи и ако вам се деси да пролазите туда, преклињем вас не журите се, застаните мало испод саме звезде! Ако вам тада приђе неки дјечак, ако се смеје, ако има златну косу, ако не одговара кад га човек пита, погодићете одмах ко је. Будите онда добри! Не остављајте ме тако тужног: пишите ми брзо да се он вратио...